

In order that the cattle should eat

כדי שתהא בהמה אוכלת –

OVERVIEW

אימור maintains that אין ספק מוציא מידי ודאי (even if it is a ספק הרגיל such as מגורה מלאה פירות or that the חבר was probably וכו' (מעשר וכו'). The reason why the is בחזקת מתוקנין (even though it is a ספק if he was מעשר or not, and [seemingly] it was initially טבל ודאי), that is because it is not טבל ודאי. One is obligated, מן התורה, to give תרו"מ only if the produce was רואה פני הבית¹ after the מלאכה². It is possible to avoid the obligation to give תרומות ומעשרות if the produce is not רואה פני הבית after it was מלאכתו, as ר' אושעיא³ mentions. This will qualify this of היתר and thereby find a difficulty in the answer of the גמרא.

asks: תוספות

ותימה דמכל מקום הוי ודאי טבל מדרבנן לענין אכילת קבע –

And it is astounding! For (even though the בהמה may eat it), nevertheless it is considered as definite טבל מדרבנן in regards to a permanent eating. A person may not eat a regular meal from this untithed produce -

אפילו הכניסה במוץ שלה –

even if he brought it into the house, while it was still in its husks. This of ר' היתר is only concerning אכילת קבע or אכילת בהמתו but not אכילת ארעי אושעיא, which is prohibited even if it was not רואה פני הבית.

⁴ רואה פני הבית of this produce that was not רואה פני הבית: תוספות proves that one may not eat קבע

כדאמר כדי שתהא בהמה אוכלת משמע אבל הוא עצמו אסור –

For as ר' אושעיא stated; 'in order that the cattle eat', indicating that the person himself is prohibited from eating this תבואה which was not רואה פני הבית.

¹ ר' ינאי states in (בסוף העמוד) that there is no חייב מעשר unless the תבואה is רואה פני הבית ('sees the face of the house'). It must be brought into the house through the regular entryway. He derives this from the פסוק (דברים) which states בערתי הקדש מן הבית (indicating that the קדש [referring to מעשר] was separated in the house).

² The גמר מלאכה by grain is after it was winnowed, made into a pile and smoothed down. This smoothing process is called מירוח. The תורה writes (דברים [שופטים] יח,ד) that ראו וגו' תתן לו, indicating that the obligation is when it is 'דגנך'. The term דגנך refers to grain after the מירוח process.

³ If the תבואה is brought into the house with its husks it was not רואה פני הבית after the מלאכה. The grain was not threshed, winnowed, etc. when it was brought into the house.

⁴ It is an established rule that even before מירוח, one is forbidden to eat קבע. The novelty here is that even though this תבואה will never become מדאורייתא טבל (since it was already brought into the house before מלאכה); nevertheless there is an איסור מדרבנן to eat an אכילת קבע.

רואה which was not תבואה of אכילת קבע one may not eat an additional proof that offers תוספות פני הבית:

ובתוספתא⁵ תניא ומייתי לה בפרק קמא דביצה (דף יג, א) –

- מסכת ביצה of פרק first which is brought in the תוספתא ברייתא And there is a הכניס לבית שבולין לעשות מהן עיסה אוכל מהן עראי ופטור –

If he brought into the house, stalks of grain to make dough from them; he may eat from them temporarily (a snack) and is exempt from tithing. It is evident that he may only eat עראי but not אכילת קבע from תבואה which was not פני הבית. Nevertheless - וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי דרבנן וחשיב להו בחזקת מתוקנים⁷ –

טבל דרבנן ספק that the חבר may have tithed detracts from the definite ספק And the and they are considered 'fit' and are able to be eaten an אכילת קבע even though it is a ספק that is מוציא from a דרבנן. However -

גבי חמץ אמאי לא אתי ספק ומוציא מידי ודאי בדיקה דרבנן –

ודאי חיוב be מוציא from the אימור אכלתיה ספק of why does not the חמץ Concerning בדיקה which is only מדרבנן? תוספות explains why the בדיקה is only מדרבנן – דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי –

For we know that just ביטול alone is sufficient.

question is, what is the difference between טבל דרבנן where we rule that a ספק whether the ספק חמץ where the ספק (and permits anyone to eat), and ודאי איסור דרבנן מוציא from a מעשר חבר is not sufficient to be מוציא from the מדרבנן בדיקה?

answers: תוספות

ואומר רבינו יצחק דמתניתין איירי בשלא ביטלו דהוי ודאי דאורייתא⁸ –

מבטל ר"י answered that our משנה is discussing a case where he was not מבטל his חמץ; in which case the obligation for בדיקה is certainly מדאורייתא. A ספק (of אימור) cannot be מוציא from a דאורייתא (we saw the חולדה drag in חמץ)⁹; however a ספק (that he gave מעשר) can be מוציא from a דרבנן (where the תבואה was not פני הבית).

offers an alternate solution: תוספות

ועוד אומר רבינו יצחק דהא דקאמר הרי הן בחזקת מתוקנים –

And furthermore says the ר"י, that which the ברייתא stated that they are

⁵ מעשרות פ"ג ה"ה.

⁶ גמר מלאכה are stalks of grain; meaning that they entered the house before שבולין.

⁷ The term בחזקת מתוקנים indicates that the people may eat from them (even) קבע.

⁸ If however he was מבטל the חמץ, where the בדיקה חיוב then is only מדרבנן, then even if there is a ודאי חמץ (we saw the חולדה drag in חמץ), there will be no בדיקה חיוב, for the ספק אכלתיה is מוציא from the בדיקה חיוב since it is a חיוב only מדרבנן.

⁹ Therefore he must be בודק (if he was not מבטל). See 'Thinking it over' # 1.

- מתוקנין presumed to be

היינו בהנך דלא חזו אלא לבהמה¹⁰ –

This is referring only to this produce that is fit only for cattle. The produce that is fit for cattle is not אסור (ודאי) if it was not פני הבית; therefore it is a ספק מוציא מידי ספק. However produce which is fit for human consumption where there is an איסור ודאי to consume it as an אכילת קבע, then indeed it is not permitted since אין ספק מוציא מידי ודאי (even if it only an איסור).¹¹ (דרבנן).

anticipates a difficulty: תוספות

והא דפריך במנחות בפרק רבי ישמעאל (דף סז, ב ושם) –

And that which the גמרא asks in מסכת מנחות – פרק ר"י in

אמאי דקאמר מירוח¹² הנכרי אינו פטור משום בעלי כיסין –

Concerning that which was said there that מירוח of a gentile does not exempt one from תרומות ומעשרות because of the ‘people with pockets’ –

פירוש עשירים שמוכרין תבואתן לנכרי קודם מירוח וחוזרין וקונין מהן אחרי מירוח –

The meaning of בעלי כיסין is wealthy merchants who sell their grain to gentiles before מירוח and repurchase it from them after מירוח in order to be exempt from ת"מ.¹³ therefore the חכמים made a rule that מירוח נכרי does not exempt from ת"מ.

The גמרא continues and asks:

תרומה נמי אפשר דעביד כרבי אושעיא וכולי משמע דלגמרי פטור –

By תרומה also (just like by חלה) it is possible to be exempt from ת"מ if they do like ר"א, etc.¹⁴ It seems from the גמרא that if they bring it in במוץ שלה that it is completely exempt from ת"מ even for אכילת קבע of a person. This would contradict the premise of תוספות that פני הבית is אינה רואה פני הבית only for אכילת בהמה and אכילת עראי, but not for אכילת קבע of a person.

¹⁰ See ‘Thinking it over # 3.

¹¹ According to this answer even if he was מבטל the חמץ he is מחויב to be בודק; for אין ספק מוציא מידי ודאי, even if it is only a דרבנן.

¹² See footnote # 2.

¹³ The גמרא there asks that why is it that by חלה if a נכרי rolls the dough it does exempt the owner from giving תרומה. Why, are we not concerned that the people will give their flour to נכרים that they should roll the dough and exempt them from חלה?! The גמרא answered that (even if we make this גזירה) the people can still exempt themselves from חלה by making dough less than the שיעור required for חלה. The גמרא then continues to ask on ת"מ as תוספות continues to cite from the גמרא.

¹⁴ They can bring in the grain במוץ שלה and be פטור. Why do we make a גזירה by ת"מ and not by חלה?! (The גמרא answers that when they avoid giving חלה by kneading less than the שיעור, this is done in a private manner; however by ת"מ if they will do as ר' אושעיא states they would be flaunting the מעשר publicly; this they are reluctant to do.)

responds: תוספות

הכי פירוש עביד להו כרבי אושעיא ובמידי דמאכל בהמה מה הועילו חכמים בתקנתן:

This is the explanation of the גמרא there; **they can do as ר"א** (bringing it in במוץ) **and concerning cattle feed what did the חכמים accomplish** (concerning cattle feed) **with their ruling** that מירוח נכרי is חייב, the people will find another method how to be exempt from תו"מ by cattle feed; namely by bringing in into the בית with its מוץ.

SUMMARY

According to the first ר"י אומר, a ספק can be מוציא from a דרבנן (therefore by the מגורה מלאה פירות, it is מתוקן even for קבע (אכילת קבע); however a ספק cannot be מוציא from a דאורייתא therefore (if we saw the חולדה (גרירת חולדה) the ספק אכלתיה cannot be מוציא from the חמץ. According to the ר"י אומר ועוד a ספק cannot be מוציא even from a דרבנן and therefore (even) by the מעשר, the ספק that he was מעשר prevails only concerning מאכל בהמה (where there is a ספק if it was ever טבל), but not for אכילת קבע where it is a [דרבנן] ודאי.

THINKING IT OVER

1. It appears from תוספות (first answer), if he was not מבטל and we saw the גרירת חולדה, there is a בדיקה.¹⁵ Why should we require him to make a בדיקה; let us just require him to make ביטול?¹⁶

2. According to תוספות first answer, the גמרא (ואי בעית אימא) should have differentiated between the case of חמץ and מעשר by saying that חמץ is an איסור דאורייתא (since he was not מבטל) and מעשר is only an איסור מדרבנן. Why does the גמרא say that by מעשר it is a ספק וספק?

3. Is there an obligation to separate תרו"מ from מאכל בהמה?¹⁷

¹⁵ See footnote # 9.

¹⁶ See פנ"י, אור חדש, ודבר שמואל.

¹⁷ See דבר שמואל.